

Flora- en faunacheck

Groot Wolfswinkel, Renswoude

Ecosens-nl ecologisch advies

Lathum

Colofon:

© 2022 Eqosens-nl
ecologisch advies, Lathum
Advies en veldwerk: W.C. Knol

Opdrachtgever: Landgoed Lambalgen Berkhorst BV
p/a 't Schoutenhuis BV
Postbus 13
3930 EA Woudenberg
Projectnummer: 2022-13
20 oktober 2022 2^e aanpassing 15 november 2023

Inhoudsopgave

1	1 Inleiding	4
	1.1 Aanleiding.....	4
	1.2 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	4
	1.2.1. Beschermde soorten	4
2	Planlocatie en voorgenomen ingrepen	7
	2.1 Ligging.....	7
	2.2 Gebouwen	11
3	Werkwijze en resultaten	18
	3.1 Werkwijze	18
	3.2 Resultaten QuickScan	19
	3.2.1 Beschermde plant- en diersoorten.....	19
4	Beschermde gebieden	23
	4.1 Toetsing en beoordeling.....	24
5	5 Conclusies en aanbevelingen	27
	5.1 Conclusies	27
	5.2 Aanbevelingen.....	28
6	Literatuur	30

1 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Er ligt het voornemen om het erf van de voormalige boerderij Groot Wolfswinkel opnieuw in te richten. Onderdeel van de herinrichting is de sloop van een groot deel van de opstallen. Met deze flora en faunacheck wordt nagegaan of deze maatregelen effect zouden kunnen hebben op wettelijk beschermde plant- en diersoorten. In deze rapportage worden de resultaten hiervan beschreven.

De volgende vragen zijn geformuleerd:

1. Komen er wettelijk beschermde plant- en diersoorten voor op de plek van de maatregelen?
2. Zijn er mogelijke (significant) negatieve effecten van de maatregelen op deze soorten?
3. Zo ja, op welke wijze zijn eventuele negatieve effecten door de voorgenomen ingreep te voorkomen, te beperken of eventueel te mitigeren of compenseren?
4. Is er een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk en voor welke soorten en onder welke voorwaarden?
5. Heeft de maatregel effect op beschermde gebieden?
6. Is nader ecologisch onderzoek gewenst?

1.2 Wettelijk kader natuurwetgeving

1.2.1. Beschermde soorten

De Wet natuurbescherming (Wnb) beschermt een aantal kwetsbare plant- en diersoorten en gebieden en is de juridische basis voor de bescherming hiervan. De doelstelling van deze wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is 'nee, tenzij'. Naast de soortenbescherming is er in de wet ook sprake van bescherming van gebieden via de Habitatrichtlijn.

De Wnb maakt onderscheid tussen soorten die bescherming genieten op grond van de Vogelrichtlijn en soorten, die bescherming genieten op grond van de Habitatrichtlijn. Soorten uit beide categorieën vallen onder een strikt beschermingsregime. Daarnaast voorziet de wet in een algemener beschermingsregime voor andere (nationale) soorten (bijlage A van de Wet natuurbescherming). Ook kunnen provincies een eigen lijst aanleggen van beschermde soorten. Ieder beschermingsregime kent een eigen afwegingskader waarmee wordt bepaald of een activiteit vergunning plichtig is.

De zorgplicht is opgenomen in artikel 1.11 Wnb, dat voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten in hun directe leefomgeving.

Het uitgangspunt van de zorgplicht is dat burgers, ondernemers en overheden alle handelingen die een nadelig effect zouden kunnen hebben op dieren en planten achterwege laten. Degene die een bepaalde handeling wil verrichten moet zich daarom vooraf op de hoogte stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvan voor zijn handelen. De zorgplicht dient (mede) als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt.

De verbodsbepalingen zijn neergelegd in artikel 2.7 (Natura 2000), 3.1 (Vogelrichtlijn), 3.5 (Habitatrichtlijn) en 3.10 (nationale soorten) Wnb. In de wet is ook bepaald in welke gevallen GS ontheffing of vrijstelling kunnen verlenen. Voor soorten die bescherming genieten op grond van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn zijn in de wet de toetsingsgronden overgenomen uit die richtlijnen. Voor die soorten kan ontheffing of vrijstelling uitsluitend worden verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;*
- de ontheffing is nodig in het kader van een groot maatschappelijk belang, waarbij voor soorten uit de Habitatrichtlijn ook ontheffing mogelijk is vanwege redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Voor soorten die bescherming genieten op grond van de Vogelrichtlijn is dat niet mogelijk;*
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven van de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.*

Voor de algemene soorten geldt een lichter beschermingsregime en kan ook ontheffing worden verleend in het kader van onder meer ruimtelijk inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Gelet op de zware bescherming in de Wnb van vleermuizen wordt hier expliciet bij stilgestaan. Vleermuizen vallen onder het zwaarste beschermingsregime van de Wnb (strikt beschermde soorten op grond van de Habitatrichtlijn). Ze mogen niet worden gedood, gevangen, opzettelijke verstoord of verwond. Ook zijn hun vaste voortplantings- of rustplaatsen wettelijk beschermd, en deze mogen niet worden aangetast of vernietigd. De reden van dit strenge regime ligt onder meer in de trage voortplanting van vleermuizen, de zeldzaamheid van sommige soorten en de kwetsbaarheid van specifieke functies die verblijfplaatsen kunnen hebben. Te denken valt aan massale winterverblijven of (grote) kraamkolonies.

Onder het begrip ‘voortplantingsplaatsen en vaste rustplaats’ worden ten aanzien van vleermuizen de volgende functieplekken verstaan:

- overwinteringsplaats
- voortplantingsplaats (kraamkolonie)
- vaste zomer- of tussenverblijfplaats
- paarplaats
- belangrijke functionele vliegroute
- belangrijk functioneel foerageergebied

De genoemde vaste rust- of verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, dus ook in de periode(n) van het jaar dat vleermuizen er geen gebruik van maken. Wel geldt dat die plaatsen met enige regelmaat door de vleermuizen moeten worden gebruikt. Een plaats die incidenteel door een vleermuis wordt gebruikt, wordt niet gezien als vaste rust- of verblijfplaats.

Vanuit de bescherming van soorten is het behoud van de populatie van belang en niet zozeer dat van het individu. Vanuit de Wnb en de zorgplicht die daarmee samenhangt is juist de bescherming van het individuele dier relevant. Bij toetsing van effecten van maatregelen op het individuele dier wordt beoordeeld of er significante effecten op de populatie zijn te verwachten en wordt er gekeken naar perspectieven voor het individuele dier.

1.3.1. Beschermd gebieden

De planlocatie ligt op grote afstand en buiten de invloedssfeer van N2000 gebieden. De dichtstbij gelegen Natura 2000-gebieden 'Rijntakken' en 'Veluwe' liggen op meer dan 6km afstand. Gelet op de tussenliggende afstand kunnen negatieve effecten in de vorm van oppervlakteverlies, versnippering of verstoring op deze gebieden worden uitgesloten. Het enige effect dat gevolgen zou kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden betreft een toename van stikstofdepositie. Stikstofemissie kan leiden tot een toename van stikstofdepositie op hiervoor gevoelige habitats en leefgebieden van soorten binnen Natura-2000 gebieden. Een toename van stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en vermessing. Zowel de aanlegfase als de gebruiksfase kan (tijdelijk) leiden tot een toename van stikstofemissie. Om hierover uitsluitsel te kunnen geven, dienen de effecten inzichtelijk te worden gemaakt met behulp van een Aerius-berekening.

De locatie ligt buiten het Nationaal Natuurwerk (NNN), maar wel in de nabijheid hiervan. Externe toetsing op het NNN is in Gelderland niet nodig. Wel ligt de locatie in de groene ontwikkelingszone. Dit zijn gebieden die rond het NNN liggen en waarvoor op lange termijn een natuurfunctie wordt beoogd. "Als een initiatiefnemer iets wil bouwen in deze Groene ontwikkelingszone, moet hij tegelijk de kernkwaliteiten versterken door natuur- en landschapselementen aan te leggen. De nieuwe regels helpen bij het bepalen hoe en waar die versterking moet gebeuren. De regels en de tabellen met toelichting die erbij horen zijn op 31 mei 2022 door de provincie Gelderland vastgesteld."

Voor landgoederen geldt een soepeler beleid dan artikel 2.52 Omgevingsverordening omdat beheer en onderhoud van het landschap deel uitmaken van hun bedrijfsvoering. Een landgoed draagt op die manier direct bij aan de instandhouding van het landschap en daarmee ook aan de kernkwaliteiten. In artikel 2.53 is daarom bepaald dat bij plannen en projecten op bestaande landgoederen kan worden volstaan met een landschappelijke inpassing ter voorkoming van aantasting van de kernkwaliteiten.

2 Planlocatie en voorgenomen ingrepen

2.1 Ligging

Het plangebied aan de Groot Wolfswinkel 1 in Scherpenzeel maakt onderdeel uit van Landgoed Scherpenzeel en ligt in het buitengebied tussen de kernen van Scherpenzeel en Renswoude. In figuur 1 is de planlocatie weergegeven.

Het landschapstype kan worden aangeduid als het 'kampenlandschap' dat wordt gekenmerkt door een kleinschalige kamerstructuur met dichte houtwallen en houtsingels en bospercelen die worden afgewisseld met natte hooilanden en droge eenmansakkers. Het wordt daarom ook wel mozaïeklandschap genoemd. De bebouwing ligt vaak op hoge smalle dekzandruggen en is veelal afgeschermd door beplanting. Ook de wegen zijn over het algemeen zwaar beplant.

Als gevolg van de schaalvergroting in de landbouw zijn veel kleinschalige structuren verloren gegaan en beken zijn op veel plekken gekanaliseerd.

Figuur 1 : ligging planlocatie

Het plangebied zelf betreft gaat hier om de voormalige boerderij Groot Wolfswinkel. Deze ligt grotendeels in de provincie Gelderland (gemeente Scherpenzeel, figuur 2) en voor een klein deel in de provincie Utrecht gemeente Renswoude, figuur 3). De erfbebouwing bestaat uit een hoeve met een bakhuis en een aantal bedrijfsgebouwen (zie figuur 4). De plannen gaan uit van het realiseren van 2 nieuwe woningen op het perceel.

In ruil daarvoor worden de vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen gesloopt met uitzondering van de boerderij met achterhuis/deel (zie figuur 5). Het erf is bedrijfsmatig ingericht met betonverharding en klinkers. Het puin en kuilplaten worden van het terrein verwijderd. De gronden die na de sloop vrijkomen in de gemeente Renswoude (zuidwestelijk gebouw) worden omgezet naar agrarische grond.

Er komen geen monumentale bomen voor of andere ecologisch waardevolle groenvoorzieningen. Wel is er een siertuin met struiken en een aantal vrijstaande bomen.

Figuur 2. Planlocatie Groot Wolfswinkel in de gemeente Scherpenzeel (Gelderland)

Figuur 3. Planlocatie Groot Wolfswinkel in de gemeente Renswoude (Utrecht)

Figuur 4. Gebouwen op de planlocatie

Figuur 5. Roodomrand de te slopen gebouwen en bouwwerken

2.2 Gebouwen

Woonhuis (Gebouw A) Het woonhuis is een oude boerderij met deel die is opgebouwd uit gemetselde muren en de achtergevel is deels voorzien van een houten betimmering. Het zadeldak met wolfseinden is gedekt met riet. Het is onduidelijk of in de huidige situatie een spouw aanwezig is. Stootvoegen ontbreken in ieder geval. De boerderij blijft in de nieuwe situatie behouden.

Figuur 6. Gebouw A: Boerderij met achterhuis/deel (te behouden)

Gebouw B: Naast de boerderij staat een kleine gemetselde schuur die is gedekt met pannen. Dakgoten ontbreken. Het is onduidelijk of in de huidige situatie een spouw aanwezig is; stootvoegen ontbreken. De schuur blijft in de nieuwe situatie behouden, de houten (deels open) aanbouw aan de zuidzijde wordt gesloopt. Er zijn geen (grote) gevelopeningen.

Figuur 5. Gebouw B: stenen schuur (te behouden)

Figuur 7. Gebouw B: stenen schuur en rechts boerderij (gebouw A)

Gebouw C: De vroegere stal wordt in de huidige situatie gebruikt voor opslag. De muren zijn opgetrokken uit baksteen en hebben geen spouw. Het dak is afgedekt met dakpannen. Dakgoten ontbreken. De kopse gevel is deels opgetrokken uit baksteen; het bovenste deel is voorzien van een houten betimmering. Er zijn geen (grote) gevelopeningen.

Figuur 8. Gebouw C: stal (te slopen)

Figuur 9. Gebouw C: stal (te slopen)

Gebouw D: De vroegere garage / wagenberging bestaat uit damwandprofielen en kunststof roldeuren. Het dak is afgedekt met golfplaten. Er zijn geen gevelopeningen.

Figuur 10. Gebouw D: Wagenloods (te slopen)

Gebouw E: Deze voormalige koeienstal / melkstal is opgetrokken uit baksteen. Het dak is afgedekt met golfplaten. De stal is niet geïsoleerd en heeft verschillende openingen in de gevel en het dak ten behoeve van natuurlijke ventilatie. Het gebouw is mogelijk voorzien van een spouwmuur gelet op de aanwezige stootvoegen.

Figuur 11. Gebouw E: Melkstal (te slopen)

Figuur 12. Gebouw E: Melkstal (te slopen)

Figuur 12. Bouwwerk F: oostelijke gleuvsilo (te verwijderen)

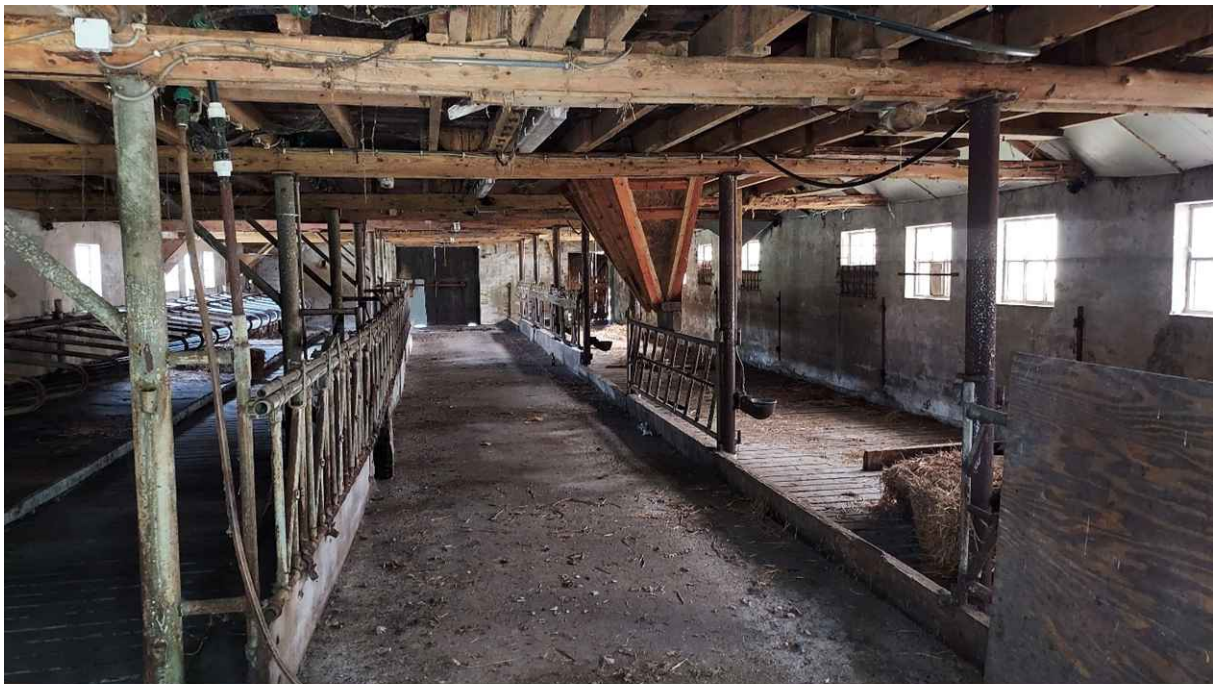

Figuur 13. Bouwwerk F: westelijke gleuvsilo (te verwijderen)

Gebouw G: De 'kleine stal' bestaat uit een hoog deel met een lagere aanbouw. De gevels zijn opgetrokken uit baksteen. Het dak is afgedekt met dakpannen. Er is geen spouw; stootvoegen ontbreken.

Figuur 14 Gebouw G: Kleine stal (te slopen)

Figuur 15. Gebouw G: Kleine stal (te slopen)

Gebouw H: De oude paardenstal heeft incomplete houten gevels met een gemetselde plint. Het dak was vermoedelijk afgedekt met pannen, maar ontbreekt grotendeels. Het gebouw verkeert in zeer slechte staat en is grotendeels ingestort.

Figuur 16. Gebouw H Paardenstal (te slopen)

Figuur 17. Gebouw H Paardenstal (te slopen)

Terrein: Het erf bestaat grotendeels uit klinkerverharding en enkele betonplaten. Voor het overige is het erf begroeid met gras. Rondom het woonhuis zijn enkele plantenvakken aanwezig. Aan de zuidzijde van het woonhuis is een deel van het erf ingericht als tuin.

3 Werkwijze en resultaten

3.1 Werkwijze

Op grond van spore, zoals nesten, braakballen, haren, sporen etc. die zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en de bouwtechnische kenmerken is een beoordeling gemaakt van de geschiktheid van de opstallen als rustplaats en/of voortplantingsplaats voor beschermde en bijzondere soorten. Daarnaast is gebruik gemaakt van literatuur, verspreidingsatlassen en databases (zoals NDFF en waarnemingen.nl). Dit geeft een globaal beeld van soorten die hier zijn te verwachten. De QuickScan geeft daarmee inzicht in de feitelijke aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten of de kans daarop. Tevens zijn de effecten van de voorgenoemde maatregelen beoordeeld.

Op 31 mei 2022 (15°C, droog, windkracht 2 tot 3 Bft.) is de planlocatie voor de eerste keer bezocht en geïnventariseerd. Hiervoor zijn de gebouwen en het erf op de planlocatie met verrekijker, ladder en zaklamp zo goed als mogelijk onderzocht op het (mogelijk) voorkomen van wettelijk beschermde soorten, sporen daarvan, de aanwezigheid van jaarrond nesten, wissels, mestplekken, prooiresten en dergelijke. Indien bereikbaar is er ook onder de dakpannen en achter luiken en windveren gekeken.

Er zijn bij gebouw C en G twee batloggers geplaatst (Batlogger M). Hiermee is gedurende 24 uur gemonitord op de aanwezigheid van vleermuizen. Bij gebouw C, D en G zijn er 3 wildcamera's geplaatst (Bushnell Core DS-4k) om de aanwezigheid van marterachtigen en uilen te detecteren. Ook zijn hier drie Audiomoths geplaatst om eventuele (nachtelijke) geluiden van soorten te detecteren. Verder is er met een warmtebeeldcamera (Pulsar accolade XP50) gezocht naar verblijfplaatsen van vleermuizen of bewoonde nesten van vogels. Een warmtebeeldcamera detecteert temperatuurverschillen, waardoor ook soorten die verscholen zitten in kieren en spleten via hun uitgestraalde warmte kunnen worden gedetecteerd. In de open ruimte kunnen soorten ter grootte van dassen en hazen tot op 400 meter worden onderscheiden.

Met de batloggers is een goed beeld gekregen van de soorten vleermuizen die zich op en rond het erf bevinden, de frequentie van voorkomen en het tijdstip waarop ze aanwezig zijn. Hierdoor is er ook een goede indicatie mogelijk van de aantallen vleermuizen. Ook geeft deze monitoring een indicatie van de herkomst van de vleermuizen. Komen ze uit de omringende bossen of uit de gebouwen?

Op grond van de resultaten van de inventarisatie is op 14 juni 2022 (26°C, zonnig, windkracht 2 tot 3Bft.) een vervolgbezoek gebracht; waarbij wederom camera's zijn geplaatst en de batloggers zijn ingezet. Verder is er voor een van de wildcamera's een klein voerplekje gemaakt om de aantallen en populatie omvang van waargenomen huismussen te kunnen inschatten. De keuze voor bovenstaande intensieve aanpak voor een Quick Scan compenseert voor de soms minder optimale inventarisatieperiode voor sommige soorten en levert een completer beeld op dan bij een reguliere QuickScan.

3.2 Resultaten QuickScan

3.2.1 Beschermde plant- en diersoorten

Planten

Op de planlocatie zijn geen wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien het intensieve gebruik in het verleden en de verharding van het erf en de gebouwen was dit ook niet te verwachten. Er is geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten.

Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de omgeving zijn dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger bekend.

Van de gebouwen zijn de melkstal (E), de wagenloods (D) en de kleine stal (G) ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ze zijn niet geïsoleerd en er heerst voor vleermuizen een ongunstig binnenklimaat door tocht. Er zijn geen aanwijzingen dat deze schuren worden gebruikt door vleermuizen; ze zijn ook niet in de schuren waargenomen.

Op en rond de planlocatie zijn vier soorten vleermuizen aangetroffen, te weten: de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis.

Soort	31 mei	14 juni
Gewone dwergvleermuis	Regelmatig	Regelmatig
Ruige dwergvleermuis	Eenmalig	Geen
Laatvlieger	Af en toe	Af en toe
Rosse vleermuis	Geen	Af en toe

De gewone dwergvleermuis wordt regelmatig op het erf aangetroffen. Uit de batlogger data blijkt dat ze de hele nacht op en rond het erf voorkomen. Er zijn geen verblijfplaatsen of sporen in de gebouwen vastgesteld. Op basis van de batlogger data wordt geschat dat er maximaal 5 individuen gelijktijdig op het erf voorkomen. Er is een grote kans aanwezig dat de gewone dwergvleermuizen vanuit de aangrenzende bossen komen en op de planlocatie foerageren. Een rondritje met de auto en batlogger in de directe omgeving laat zien dat er overal langs bosranden en lanen gewone dwergvleermuizen foerageren. Er is geen enkele indicatie dat gebouwen A, B en C fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen.

Er werd eenmalig, ver na de schemer, een ruige dwergvleermuis waargenomen. Gezien het eenmalig voorkomen laat in de nacht, kan worden aangenomen dat deze soort niet in de gebouwen verblijft.

De planlocatie is voor deze soort niet relevant als foerageergebied gelet op de waargenomen aantallen en de aanwezigheid van ruim voldoende geschikt foerageergebied in de directe omgeving van het plangebied.

Van de laatvlieger werden af en toe waarnemingen gedaan, een uur of later na zondondergang. De planlocatie maakt vermoedelijk deel uit van het foerageergebied, maar de late aankomst geeft al aan dat een verblijfplaats ter plekke onwaarschijnlijk is.

De rosse vleermuis werd in juni rond de schemer een paar keer waargenomen. Het zijn waarschijnlijk overvliegende exemplaren waarvoor de planlocatie niet van betekenis is als verblijfplek en de foerageerfunctie zeer beperkt is. **Om uitsluitel te kunnen geven op de vraag of sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar vleermuizen.**

Marterachtigen

Buiten het plangebied zijn waarnemingen bekend van das, boommarter, steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn. In de omgeving van het plangebied is een belopen dassenburcht bekend; deze ligt echter op meer dan 200 meter afstand van de planlocatie.

In het plangebied zijn geen sporen, (verse) prooiresten, wissels of uitwerpselen van marterachtigen aangetroffen. Dit wordt ondersteund door de afwezigheid van deze soorten op de wildcamera's en audiotmots. De gebouwen en het erf zijn voor de das, hermelijn en boommarter ongeschikt als biotoop.

Van de steenmarter, wezel en bunzing is de aanwezigheid in het plangebied niet vastgesteld. Er zijn geen houtstapels, steenhopen of anderszins plekken die zouden kunnen dienen als verblijfplaats. Ook zijn er aan de gebouwen geen openingen, haren, krabsporen of doorgangen aangetroffen die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van deze marterachtigen. Ook zijn erop modderige plekken geen andere sporen van deze marterachtigen aangetroffen, zoals pootafdrukken of uitwerpselen. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soorten daarom niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Buiten het plangebied zijn ree, eekhoorn, Europese haas, Europese mol, rosse woelmuis, bosmuis, bosspitsmuis, vos, konijn en West-europese egel waargenomen. In het plangebied zijn alleen enkele sporen van reeën en Europese mol (molshoop) aangetroffen. **Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soorten daarom niet aan de orde.**

Vogels

Er zijn geen sporen (braakballen, veren, mestplekken) van de kerkuil of steenuil aangetroffen. Deze beide soorten worden af en toe waargenomen in de ruimere omgeving van het plangebied. Ze gebruiken de gebouwen in het plangebied niet als (vaste) rustplek. In dat geval waren er braakballen of mestplekken aangetroffen. Deze blijven langdurig zichtbaar. Door het ontbreken van nestgelegenheid (bijvoorbeeld nestkasten) op het erf, kan het gebruik als voortplantingsplaats worden uitgesloten.

Wel zijn er in en aan de gebouwen nesten aangetroffen van huismussen. Behalve die van de huismus, zijn er geen jaarrond beschermde nesten of restanten van nesten aangetroffen van de huiszwaluw en boerenzwaluw. Dat is ook niet verwonderlijk omdat de aanwezigheid van vee voor boerenzwaluwen doorslaggevend is voor de vestiging van deze soort. Nieuwvestiging van huiszwaluwen vraagt om specifieke condities die niet aanwezig zijn.

Van de huismus werden op de twee data maximaal 5 roepende mannetjes waargenomen. Om een beeld te krijgen van de omvang van de populatie is gebruik gemaakt van een voerplek met wildcamera. Dit compenseert de inventarisatie net buiten de optimale broedperiode. Op de voerplek werden maximaal 7 adulte huismussen gelijktijdig waargenomen. Er wordt vanuit gegaan dat het hier om maximaal 5 broedparen gaat waarvan er drie in de melkstal zitten en twee in gebouw C.

Aangezien het slopen van de bebouwing leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb dient ontheffing voor de huismus te worden aangevraagd. Hiertoe dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar huismus.

In de struiken en bomen rond de gebouwen zijn enkele algemene broedvogels aangetroffen met territoriaal gedrag. Het betreft hier merels (2), vink (1), koolmees (2), roodborst (1), heggemus (1) en groenling (1). Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soorten niet noodzakelijk; wel dient bij het uitvoeren van werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen.

Reptielen en amfibieën

Buiten de planlocatie zijn waarnemingen bekend van levendbarende hagedis, groene kikker, poelkikker, basterdkikker, kleine watersalamander en bruine kikker. Ze komen voor op het heideveld ten noordoosten van de planlocatie waar een mesotroof ven ligt op 500 meter van de planlocatie. Deze biotopen zijn gescheiden van de planlocatie door opgaand bos en hebben geen ecologische relatie met het erf. Op de planlocatie zelf zouden mogelijk bruine kikker, gewone pad, groene kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker kunnen voorkomen.

Er zijn op de planlocatie zelf geen reptielen en amfibieën aangetroffen. Er is echter op het erf geen open water of biotoop aanwezig dat als voortplantingsgebied kan dienen. Voor de ringslang zijn geen mest- of broeihopen aangetroffen die als voortplantingsplek zouden kunnen dienen. De soort komt overigens op (te) grote afstand van het plangebied voor (Valleikanaal). De planlocatie biedt geen geschikt leefgebied voor levendbarende hagedis die op de heidegebieden voorkomt; de afstand tot dergelijke gebieden is te groot om op de planlocatie te overwinteren.

Uiteraard kan niet worden uitgesloten dat bruine en groene kikker en gewone pad op doortrek voorkomen of het erf gebruiken als beperkt en tijdelijk onderdeel van hun leefgebied. Dit zal marginaal zijn gezien de grote afstand (> 500 meter) tot geschikt voortplantingswater. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soorten daarom niet aan de orde.

Insecten

Dagvlinders

Naast de algemene vlinders komen er ook enkele vrij algemene vlinders buiten het plangebied voor, te weten eikenpage, bruin blauwtje, groentje en oranje luzernevlinder. In het plangebied zelf zijn deze soorten niet aangetroffen en is het biotoop ook ongeschikt of zeer marginaal (eiken langs de randen van het plangebied voor de eikenpage).

Sprinkhanen en krekels

Van deze groep zijn buiten de planlocatie een aantal vrij algemene soorten aangetroffen: zwart wekkertje, zanddoorntje, gewoon doorntje, heidesabelsprinkhaan, sikkelsprinkhaan en zeggedoorntje. Van de algemene soorten komen buiten het plangebied de volgende soorten voor: krasser, moerassprinkhaan, doornsprinkhaan, ratelaar, bruine sprinkhaan en zuidelijk spitskopje. Vrijwel alle waarnemingen van deze soorten zijn gedaan in de schrale (heide)gebieden te noordoosten van de planlocatie. Op de planlocatie zelf werden deze soorten niet aangetroffen en is het biotoop ook marginaal (ruderaal hoog opschietende vegetatie langs de randen).

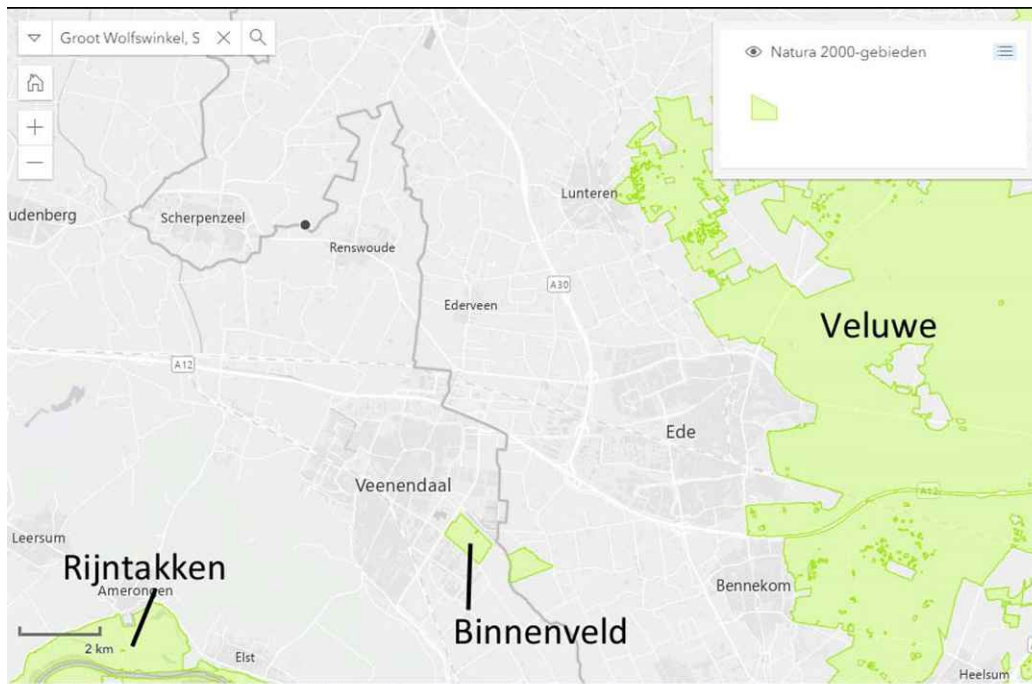
Er zijn ook geen andere wettelijk beschermde insecten (kevers) aangetroffen. Ze zijn hier ook niet te verwachten gezien het intensieve gebruik en onnatuurlijke milieu op en rond het erf. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soorten daarom niet aan de orde.

Overige soorten

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens worden in het plangebied geen standplaatsen van beschermde flora verwacht of vaste rust of voortplantingsplaatsen van andere beschermde soorten (ongewervelden en vissen) verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor deze soortgroepen daarom niet aan de orde.

4 Beschermde gebieden

Er komen geen Natura2000 gebieden voor in de wijde omgeving (>5km). De dichtstbijzijnde N2000-gebieden betreft de uiterwaarden van de Rijn (rijntakken) en de Veluwe . Het plangebied ligt buiten het Nationaal Natuurnetwerk (NNN), maar binnen de groene ontwikkelingsruimte.

Figuur 18. Ligging Natura 2000 gebieden, plangebied is aangegeven met grijze stip

Figuur19. Ligging van het Nationaal Natuurnetwerk (donkergroen), groene ontwikkelingsruimte (licht groen) en plangebied (rode begrenzing).

4.1 Toetsing en beoordeling

4.1 Natura 2000 gebieden

De voorziene ingrepen hebben geen externe werking op Natura2000 gebieden in de omgeving. Deze liggen op te grote afstand (Rijntakken en Veluwe) voor een ecologische relatie, terwijl er ook geen soorten op de planlocatie voorkomen waarvoor deze Natura2000 gebieden zijn aangewezen. Directe negatieve effecten door oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden en ook verstoring door bijvoorbeeld licht of geluid kunnen gezien de aard en de omvang van de plannen en de onderlinge afstand op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofdepositie vormt hierop een uitzondering. Mogelijk leidt de sloop van de vrijgekomen agrarische bedrijfsbebouwing en de realisatie en in gebruik neming van de twee extra woningen tot een (tijdelijke) toename van stikstofemissie en – in het verlengde daarvan – tot een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000 – gebieden. Een Aeries-berekening kan hier uitsluitsel over geven.

4.2 Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

De planlocatie ligt net buiten het NNN. In Gelderland hoeft er geen externe werking te worden getoetst. Het is ook niet te verwachten dat die effecten er zijn. Wel ligt de planlocatie in de Groene ontwikkelingsruimte. De voorgenomen maatregelen (sloop) zijn hiermee niet strijdig.

Het plangebied maakt deel uit van Landgoed Scherpenzeel. Omdat landgoederen met hun beheer en onderhoud direct bijdragen aan de instandhouding van het landschap en de kernkwaliteiten, kunnen op landgoederen op grond van artikel 2.53 Omgevingsverordening ontwikkelingen worden toegelaten als de activiteit of ontwikkeling landschappelijk wordt ingepast. Er hoeft dus niet te worden voldaan aan de voorwaarde dat per saldo en naar rato invulling moet worden gegeven aan substantiële versterkingsmaatregelen. Voor het plan is een landschappelijk inpassingsvoorstel gemaakt dat positief is beoordeeld; er is zodoende geen sprake van aantasting van de kernkwaliteiten.

4.3 Effecten op soorten

Zoogdieren

Vleermuizen

De voorgenomen sloop van de gebouwen leidt naar verwachting niet tot het verdwijnen van verblijfplaatsen van vleermuizen. Drie van de vier aangetroffen soorten vleermuizen zijn uitsluitend foeragerend waargenomen op het erf dat zeer waarschijnlijk alleen als beperkt onderdeel van hun foerageergebied functioneert. Sloop van de gebouwen is hierop niet van wezenlijke of significante invloed omdat de nabijgelegen bossen en bosranden de kern van het foerageergebied vormen.

De ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn alleen op latere tijdstippen in de nacht waargenomen. Hierdoor is het niet waarschijnlijk dat deze soorten verblijven in de te slopen gebouwen. Ook als foerageergebied is de planlocatie niet significant voor deze soorten.

Echter, aangezien de gebouwen A, B en C in potentie geschikt zijn als (tijdelijke) verblijfplaats en voor deze soorten ook verstoring onder de verbodsbepalingen van de Wnb valt, zal nader onderzoek moeten worden uitgevoerd om uitsluitsel te kunnen geven over de effecten op het plan op eventuele voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en (functionele) leefomgeving en of sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen van het Wnb. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de daarvoor geldende richtlijnen en protocollen.

Indien uit het onderzoek blijkt dat sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dient een ontheffing te worden aangevraagd als bedoeld in artikel 3.8 lid 5 Wnb.

Marterachtigen

Er zijn geen marterachtigen of sporen daarvan aangetroffen op de planlocatie. De dichtstbijzijnde belopen een dassenburcht bevindt zich op meer dan 200 meter. Gelet op de richtafstanden uit het Kennisdocument Das van BIJ12 kan verstoring van de dassenburcht als gevolg van de beoogde werkzaamheden worden uitgesloten.

Derhalve is er geen strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek is niet nodig.

Overige zoogdieren

Voor de overige zoogdieren heeft de planlocatie slechts een marginale betekenis. Maatregelen op de planlocatie hebben dan ook geen significant effect op de aangetroffen soorten in de omgeving. Derhalve is er geen strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek is niet nodig.

Vogels

In de gebouwen C en E zijn 5 broedparen vastgesteld van de huismus; deze nesten zijn jaarrond beschermd. Sloop van deze gebouwen leidt dan ook tot het verdwijnen van broedgelegenheid en overnachtingsplekken van huismussen. Daardoor is sprake van strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wnb, zodat voor deze soort ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 Wnb moet worden aangevraagd.

Ten behoeve van de aanvraag zal voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden nader onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de huismus waarbij inzicht wordt gegeven in waar en voor welke functies de huismus het gebied gebruikt en de omvang van de populatie. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de daarvoor geldende richtlijnen en protocollen.

Maatregelen op de planlocatie hebben geen effect op kerkuil en steenuil. De planlocatie maakt geen deel uit van het rust- of foerageergebied van deze soorten. Derhalve is er met betrekking tot deze soorten geen sprake van strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek naar deze soorten is niet nodig.

Amfibieën en reptielen

Er zijn geen beschermde soorten van deze diergroepen aangetroffen. Er is geen voortplantingsbiotoop aangetroffen voor amfibieën. Het leefgebied van de levendbarende hagedis ligt op te grote afstand van de planlocatie op grote en het biotoop is hier ongeschikt als (onder)deel van het leefgebied. Derhalve is er geen strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek is niet nodig.

Insecten

Er komen geen wettelijk beschermde insecten op de planlocatie voor (sprinkhanen, kreken, dagvlinders). Er is ook geen open water aanwezig waardoor er geen leefgebied voor libellen aanwezig is. Derhalve is er geen strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek is niet nodig.

Planten

Er zijn op de planlocatie geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Derhalve is er geen strijdigheid met de bepalingen uit de Wnb. Nader onderzoek is niet nodig.

5 Conclusies en aanbevelingen

De Wnb kent een algemene zorgplicht voor bijzondere natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht is opgenomen in artikel 1.11 Wnb en is altijd van toepassing. Artikel 1.11 Wnb schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dat houdt in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, deze handelingen achterwege dient te laten of ervoor dient zorgen dat deze gevolgen niet plaatsvinden.

Bijvoorbeeld door het treffen van maatregelen om schade te voorkomen of – als dat niet kan – om de schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van een maatregel in het kader van de zorgplicht is het zoveel mogelijk beperken van felle verlichting om verstoring van nachtdieren (zoals vleermuizen) te voorkomen. Als dat niet mogelijk is, zou gekozen kunnen worden voor het toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurig).

5.1 Conclusies

- 1- Er is geen negatief effect van de voorgenomen maatregelen op beschermde Natura2000 gebieden of het Nationale Natuurnetwerk (NNN) te verwachten. Er moet een Aeries-berekening worden gemaakt om negatieve effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie uit te kunnen sluiten. Omdat de planlocatie in de groene ontwikkelingsruimte ligt, maar onderdeel uitmaakt van een landgoed, kan worden volstaan met landschappelijke inpassingsmaatregelen;
- 2- Er zijn op verschillende data vier soorten vleermuizen foeragerend waargenomen op het erf, waarvan de gewone dwergvleermuis het erf zeer regelmatig als foerageergebied gebruikt. Aangezien de gebouwen A, B en C in potentie geschikt zijn als (tijdelijke) verblijfplaats en voor deze soorten ook verstoring onder de verbodsbepalingen van de Wnb valt, zal voorafgaand aan de (sloop)werkzaamheden nader onderzoek moeten worden uitgevoerd waarin aangegeven wordt waar en voor welke functies (bijvoorbeeld voortplanting, overwintering, vliegroutes) de verschillende soorten vleermuizen het object of gebied gebruiken. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de daarvoor geldende richtlijnen en protocollen. Indien uit het onderzoek blijkt dat sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dient een ontheffing te worden aangevraagd als bedoeld in artikel 3.8 lid 5 Wnb. Als in de plannen passende en effectieve maatregelen voor deze soort worden opgenomen, zal naar verwachting ontheffing kunnen worden verleend;
- 3- In gebouw C en E is de huismus vastgesteld (5 broedparen). Sloop van deze gebouwen leidt tot het verdwijnen van jaarrond beschermde nesten van deze soort en is strijdig met de bepalingen uit de Wnb. Voor de huismus dient daarom een ontheffing te worden aangevraagd als bedoeld in artikel 3.3 Wnb. Ten behoeve van de aanvraag zal voorafgaand aan de (sloop)werkzaamheden nader onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de huismus waarbij inzicht wordt gegeven in waar en voor welke functies de huismus het gebied gebruikt en de omvang van de populatie.

Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de daarvoor geldende richtlijnen en protocollen. Als in de plannen passende en effectieve maatregelen voor deze soort worden opgenomen, zal naar verwachting ontheffing kunnen worden verleend;

- 4- Er zijn geen andere beschermde plant- en diersoorten in de gebouwen of op de planlocatie aangetroffen. Aanvullend onderzoek is gezien de resultaten van de uitgebreide QuickScan niet noodzakelijk;
- 5- Om te voorkomen dat bij sloop en herinrichting van het terrein de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van (algemene) broedvogels worden overtreden, dient het slopen van gebouwen, evenals het kappen van bomen en/of verwijderen van struiken, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.

In zijn algemeenheid wordt voor het broedseizoen de periode 1 maart tot en met 15 juli aangehouden. Sommige soorten kunnen echter ook voor 1 maart of na 15 juli (tot in september) nestelen. Het is daarom raadzaam om voorafgaand aan de werkzaamheden de gebouwen, bomen en struiken te (laten) controleren op de eventuele aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. Worden deze aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot de vogels de nesten uit eigener beweging hebben verlaten.

5.2 Aanbevelingen

- 1- Werkzaamheden & broedseizoen (indicatief 15 maart t/m 15 augustus)
De werkzaamheden vinden bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats. Indien dit niet mogelijk is, dan dient:
 - de start van de werkzaamheden ruim voor het begin van het broedseizoen plaats te vinden;
 - er uiterlijk 3 dagen voor de start van de werkzaamheden een check plaats te vinden op broedgevallen door een ecologisch deskundige op grond van de Wet Natuurbescherming.

Indien uit de check een broedgeval blijkt dan dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle jonge vogels vliegvlug zijn, uit eigen beweging het nest hebben verlaten en niet meer afhankelijk van het nest zijn voor hun overleving. Dit moment wordt in overleg met de deskundige en adviseur ecologie bepaald. Ook buiten het broedseizoen is er nog kans op aanwezigheid van broedende vogels.

Voor het slopen van de gebouwen is het van belang dat buiten het broedseizoen alle beplanting die tegen of nabij het gebouw groeit, wordt verwijderd.

Met name bij gebouw B en C kan door gefaseerde sloop (openingen in het dak en zorgen voor tocht in de gebouwen) nieuwvestiging worden voorkomen.

2- Verstoringsvrije afstand

Gedurende de gehele aanlegfase dient er overeenkomstig een gedragscode en zorgplicht* gehandeld te worden. Dat houdt o.a. in dat er op verstoringsvrije afstand van bijvoorbeeld hagen en struweel moet worden gewerkt gezien deze als rust-, schuil-, foerageer- en voortplantingsplaats kunnen worden gebruikt. Ook moet er op verstoringsvrije afstand van nesten in bomen worden gewerkt.

3- Verlichting tijdens werkzaamheden

De werkzaamheden dienen enkel overdag plaats te vinden. Indien er verlichting nodig is tijdens de werkzaamheden dan dient dit zo spaarzaam mogelijk te zijn en de mag geen uitstraling buiten het plangebied hebben. Daarnaast moet de lichtstraal gebundeld naar beneden gericht zijn. Indien er bewakingsverlichting op de projectlocatie noodzakelijk is, dan mag deze verlichting enkel uit amberkleurig licht bestaan met een straal gericht naar beneden en zonder lichtuitstraling naar de omgeving.

4- Richting werkzaamheden

Werkzaamheden dienen rustig en in één richting te worden uitgevoerd zodat dieren de werklocatie kunnen verlaten naar een locatie waar voldoende dekking aanwezig is en waar alternatief leefgebied beschikbaar is.

5- Maatregelen

Het verdient aanbeveling om ruim voor de sloop voor de huismussen alternatieve broedlocaties aan te bieden. Bijvoorbeeld al in het najaar. Gelet op het aantal broedparen wordt aanbevolen om 10 alternatieve nestlocaties aan te brengen. Hiermee kan er een betere situatie worden gecreëerd en kan de populatie zelfs groeien. Het aanbrengen dient bij voorkeur in overleg met een ecooloog te geschieden.

In het kader van natuur-inclusief bouwen kan worden overwogen om een vijftal vleermuiskasten aan te brengen in de directe nabijheid van de planlocatie.

6 Literatuur

Van Keulen, I. en Huub Löffler, 2022. Inventarisatie van Groot Wolfswinkel op het Landgoed Scherpenzeel in 2022. KNNV, Wageningen.